

Capittel VII

Van de vaste Sterren, haer declinatie, ende hoeſe in declinatie connen veranderen, daer neffens aenwyſinghe hoemenſe licht ſal leeren kennen.

De declinatie der Sterren is by naer in alle manieren te verſtaen ghelijck die van de Sonne: is oock tweeboudich te weten noordelijck ende zuydelijck. Noordelijcke declinatie hebben die/die daer ſtaen benoorden den Equinoctiael/ende zuydelijcke declinatie/die daer ſtaen bezuyden den Equinoctiael: maer dus veel onderscheyt iſſer tuſſchē de declinatie van de Sonne ende der Sterren: der Sonnen declinatie verandert alle dage/waſt ende neemt af is het eene half Jaer noordelijck/ ende het ander half Jaer zuydelijck/ maer alſoo en iſt niet mette declinatie der vaste Sterren: Sommighe die Noordelijcke ofte Zuydelijcke declinatie hebbē blyven altyt benoorden ofte bezuyden de Linie/ Sommige wederom die noordelijcke declinatie hebben/connen zuydelijcke declinatie becomen / ende sommighe die bezuyden de Linie ſtaen connen daer oock benoorden comen/maer die gheſchiet ſeer langſaem ende door verloop van veel tijts) doch den eenē veel raſſcher ende in coxter tijdt als den anderen/nae de geleghentheydt ende plaetſe dieſe inden Hemel hebben/sommige vermeerderen ofte verminderen alle drie jaren een minute/ ſo datſe alle thien ofte twaelf jarē verbeteringe van doene hebben. Sommige wederom en connen in veertich ofte vijftich jaren niet een minute van declinatie veranderen/ghelijck dat alles met goede redenen wyt de natuerlijcke loop ende beweginghen der vaste Sterren can bewezen werden. De principaelſte ende claerſte/ die bequaemſte zijn om by der Zee ghebruyckt te werden/ hebben wy hier volghende gheſtelt met hare rechte declinatien nae den Jare 1608/ alſo by den voornoemden Tycho Brahe gheobſerveert ende bevonden is dat die alſdoen geſtaen hebben. Hoe uytneemende nut en profytelijck dattet is voor een Zeevarend' man te hebbē de kenniſſe van de vaste Sterren ende haer ghebruyck / byſonder in vreedende reysen ende verre ſeylagien / dat is alle verſochte en verſtandighe Stuerthyden meer als wel bekend:ende dewyle datter huydensdaechs noch veele Zee-varende Luydē zijn/ die veele van de vaste Sterren onbekent zijn / wy ſullen hier beneffens hare declinatien oock aenwyſē een lichte wech ende bequame middel om die lichtelijck te leeren kennen/ ende

tot allen tyden perfectelijck te weten/ wanneer elck van dien in het zuydē ofte op haer hooghte comē/ ende bequaem zijn om te ghebruycken. In het vierde Capittel is gheleert dat de vaste Sterren in't Jaer eenmael meer omme-draeyen als de Sonne/ſoo datſe alle daghen t'elckens ontrent vier minuten vroegher aen het zuyden comen/ dat bedraecht alle weecten ontrent een half ure/ende alle maenden twee uren. Om dit te beter te verſtaen/ſullen wy dat met een exempel verclare met de Sterre die gheheeten werdt Syrius ofte dē grooten Hondt/ die volcht altyt een weynich nae het beelt van den Keuſe Orion. ende zynen Riem ofte Gorvel diemen de drie Coningen noemt/wyſen een weynich ober den grooten Hont heenē/het is de grootſte ende claerſte van alle vaste Sterren/ die oock by meest alle Zee-varende luydē bekend is/ zyn declinatie is bezuyden de Linie ſeſthien gradē en elf minuten/ deſe comt in't Zuyden den 24 Januarij ſavonds te thien uren.

- Den 23 Februarij ſavonds te acht uren.
- Den 28 Martij ſavonds te ſes uren.
- Den 30 Aprilis ſavonds te vier uren.
- Den 30 May nae middaechs te twee uren.
- Den 28 Junij des middaechs te twaelf uren/ te ghelijcke met de Sonne.
- Den 23 Julij voormiddaechs te thien uren.
- Den 29 Augusti des voormiddaechs ten acht uren.
- Den eerſten October ſinorghens te ſes uren.
- Den tweeden November ſinorghens te vier uren.
- Den eerſten December/te twee uren ſinorghens.
- Den 28 December ſnachts te twaelf uren.

Daer wyt can elck nu licht bereckenē op wat ure ende tijt dat deſe voorszreben Sterre op alle andere daghen van den jare in't zuyden comt/ſoo wel by daghe alsmenſe niet en can ſien/als by nachte alsmenſe ſien can / Soo dat ghy oock begheert te weten van alle andere fixe Sterren op alle daghen van den jare: Soo beſiet eerſt wyt het ghene voorszreben is/ op wat ure van wren voorgenomē dagh den grooten Hont aen het zuyden comt/ende daer nae wyt de taſelē die hier volghen van de declinatie der Sterren / hoe veel tijdt alſulcken Sterre als ghy begheert naer ofte voor den grooten Hondt aen het Zuyden comt / ſoo ſult ghy vinden den juſten ende perfecten tijdt die ghy begheert.